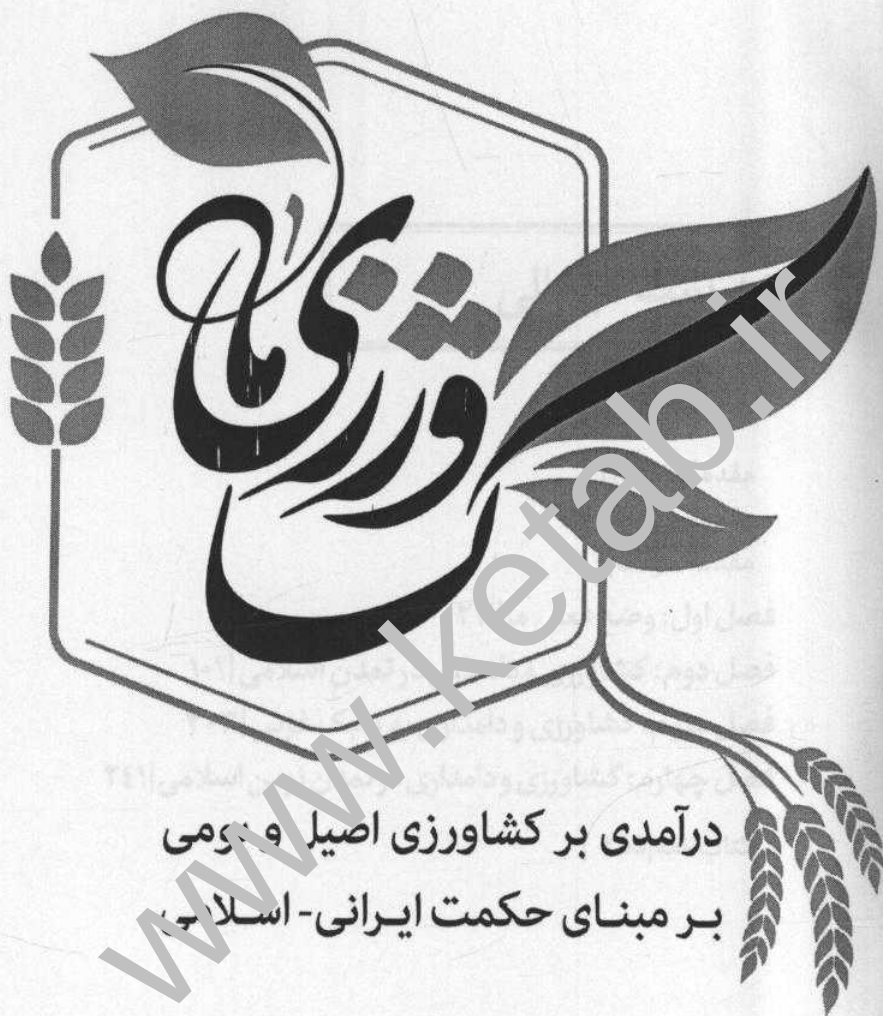

درآمدی بر کشاورزی اصیل و بومی
بر مبنای حکمت ایرانی-اسلامی

امیر شهنشاهی

سرشناسه: شهگلی، امیرحسین، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور: کشاورزی ما: درآمدی بر کشاورزی اصیل و بومی بر مبنای حکمت
ایرانی - اسلامی / پدیدآورنده امیرحسین شهگلی؛ به اهتمام مؤسسه
علمی فرهنگی سدید.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، بسیج دانشجویی ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۲۶۴ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۵۰-۹۶-۱

کشاورزی ما

درآمدی بر کشاورزی اصیل و بومی
بر مبنای حکمت ایرانی - اسلامی

پدیدآورنده: امیرحسین شهگلی
مدرس علمی: علیرضا بهرامی
به اهتمام: گروه علوم تمدن اسلامی
مرکز تحقیقات، بسیج دانشگاه امام صادق علیه السلام
ناظر علمی: مهدی محمدزاد
معاون علمی مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق علیه السلام
ناشر: انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه السلام
صفحه‌آرایی: علی صبوری آقاسی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

آدرس: تهران خیابان انقلاب - نرسیده به فلسطین جنوبی - پلاک
واحد ۱/۲ - انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه السلام

همراه: ۰۹۱۰۹۸۰۵۰۵۵

تلفن: ۶۶۴۸۶۱۲۰

۶۶۴۸۵۸۵۰

sadidisu.ir

rc.basijisu.ir

sadidisu@gmail.com

فهرست

مقدمه ناشی | ۱۲

مقدمه و براس | ۵۱

مقدمه مؤلف | ۹۱

❁ مسئله کشاورزی چیست | ۱۶

❁ فصل اول: وضع فعلی | ۱۱۰

❁ علت بحران در کشاورزی | ۳۵

❁ وضع سابق ما: تمدن کاریزی غیرتجاری | ۳۷

بنه | ۴۱

واره | ۴۲

ویژگی‌های نظام ارباب رعیتی | ۴۳

عامل تعیین‌کننده تقسیم محصول | ۴۴

❁ آغاز ورود کشاورزی جدید | ۴۵

❁ دوران تثبیت کشاورزی جدید: اصلاحات ارضی | ۵۲

مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی | ۵۴

❁ وضع کشاورزی قبل از اصلاحات ارضی | ۵۶

❁ تحلیل اصلاحات ارضی | ۶۴

بسط سرمایه‌داری | ۶۶

واکنش علما | ۶۸

اصلاحات ارضی در اندیشه امام خمینی علیه السلام | ۷۰

واکنش و وضع ملاکین | ۷۲

تکنولوژی کشاورزی | ۷۳

تأثیرات تکنولوژی کشاورزی در گسستن روابط سابق | ۷۴

مقاومت در برابر تکنولوژی های کشاورزی | ۷۷

بسط دولت مدرن | ۸۰

بسط کشاورزی تک محصولی و تجاری | ۸۳

واردات گندم | ۸۵

وضعیت رعیت و خوش نشینان و مهاجرت | ۸۶

ادبیات انتقادی نسبت به اصلاحات ارضی | ۹۰

پس از انقلاب اسلامی | ۹۲

فصل دوم: کشاورزی و دامداری در تمدن اسلامی | ۱۰۱

فصل دوم و دامداری ارمغان انبیا یا حاصل تکامل بشری | ۱۰۳

مؤیدات روایی وجود حقیقتی مسلم | ۱۰۷

اختلاف و حوش | ۱۱۱

تکلم با حیوانات | ۱۱۲

سرافکندگی گاو | ۱۱۳

خرابات نشینی جغد | ۱۱۳

صدای کبوتر | ۱۱۳

شعور موجودات و کشاورزی | ۱۱۴

به بار آوردن درخت | ۱۱۴

تخم آوردن مرغ | ۱۱۴

درخت زیتون | ۱۱۵

دفع علف هرز | ۱۱۵

فلاحیت در اسلام | ۱۱۶

سفارش به کار کشاورزی | ۱۱۶

کشاورزی و ورزش | ۱۱۸

فضیلت زراعت | ۱۱۹

آداب زراعت | ۱۲۲

نهی از فروش زمین | ۱۲۵

مفهوم برکت در کشاورزی و دامداری | ۱۲۶

پاسخ به یک شبهه | ۱۲۹

● علائم زمین و هوا و مدلولات آنها | ۱۳۱

شناخت زمین مرغوب از نامرغوب | ۱۳۱

زمان آمدن باران | ۱۳۱

پیش بینی سرما | ۱۳۳

● کلنگری: تأثیر اجرام آسمانی بر عالم پایین | ۱۳۳

تأثیرات شمس بر زمین | ۱۳۴

تأثیر دیگر سیارات بر زمین | ۱۳۵

احتمال طلوع شعرای یمانی | ۱۳۵

انتساب هر درخت به یک سیاره | ۱۳۷

ادبیت زمین در فلات | ۱۳۷

زمان آشت درخت و یاشیدن بذرا | ۱۳۸

فصل زراعت و درختکاری | ۱۳۹

● تدابیر زراعت و درختکاری | ۱۳۹

انتخاب زمین مناسب و اصلاح آن | ۱۴۰

جمع بندی | ۱۴۲

تقویت براساس دوستی درختان با هم | ۱۴۲

نفرت و انس در پیوند درختان | ۱۴۳

میزان نیاز هر درخت به آب | ۱۴۴

تقویت با کود دادن | ۱۴۴

برج کبوتران | ۱۴۶

نگهداری بذر ها و دانه ها | ۱۴۸

شناخت وقت درو و جمع آوری محصولات | ۱۵۰

تقویت تخم ها و دانه ها | ۱۵۰

● دفع آفت | ۱۵۱

دفع آفات زراعت | ۱۵۲

دفع علف هرز | ۱۵۳

دفع آفت درخت | ۱۵۴

جلوگیری از ریختن بار درخت | ۱۵۴

● افزایش بار درخت | ۱۵۵

راه های دفع سرما | ۱۵۵

● درختکاری و تکثیر درختان | ۱۵۶

تأثیر آب و هوا در نباتات | ۱۵۶

شیوه تکثیر درختان | ۱۵۶
شیوه صحیح کاشت درخت | ۱۵۷
چگونگی خشک کردن درخت | ۱۵۸
قواعد پیوند | ۱۵۸
دیگر تدابیر | ۱۵۹
نسخه های نادر | ۱۶۰

❁ بررسی چند میوه | ۱۶۲

شفتالو | ۱۶۲

انار | ۱۶۲

اجیر | ۱۶۴

به | ۱۶۶

پسته | ۱۶۶

انگه | ۱۶۷

داشت | ۱۶۸

برداشت | ۱۷۰

زیتون | ۱۷۱

گردو | ۱۷۲

سیب | ۱۷۴

یادام | ۱۷۶

چند میوه دیگر | ۱۷۷

شفتالو | ۱۷۷

آلو | ۱۷۷

گلابی | ۱۷۸

پسته | ۱۷۸

فندق | ۱۷۸

شاتوت | ۱۷۹

عناب | ۱۷۹

چنار | ۱۷۹

❁ زراعت | ۱۷۹

زراعت گندم | ۱۷۹

کشت گندم | ۱۸۲

زراعت دیگر محصولات | ۱۸۳

- ❁ کشاورزی شفاهی | ۱۸۴
- ❁ دامداری و دامپروری | ۱۸۶
- ❁ قرآن | ۱۸۶
- ❁ اهمیت نگهداری حیوانات | ۱۸۶
- ❁ نگهداری کبوتر | ۱۸۶
- ❁ نگهداری خروس | ۱۸۹
- ❁ نگهداری گوسفند | ۱۹۰
- ❁ نگهداری دیگر حیوانات | ۱۹۱
- ❁ نهی از نگهداری برخی حیوانات | ۱۹۲
- ❁ صنایع حیوانات | ۱۹۳
- ❁ درمان بیماری‌های حیوانات | ۱۹۴
- ❁ چگونگی تأثیر خاصیت موی مو | ۱۹۶
- ❁ تضاد بین حیوانات | ۱۹۰
- ❁ دفع حیوانات با کیندن | ۰

❁ فصل سوم: کشاورزی و دامداری به سبک غربی | ۲۰۳

❁ ظهور جهان‌بینی مکانیکی در کشاورزی | ۲۰۵

❁ کشاورزی مکانیزه | ۲۰۹

❁ استحصال آب | ۲۱۰

❁ جهانی‌سازی سیب‌زمینی | ۲۱۱

❁ کشاورزی تک‌محصولی، غیربومی و گلخانه‌ای | ۲۱۴

❁ زمین‌داری بزرگ | ۲۱۷

❁ غلات سلاحی برای قدرت | ۲۱۹

❁ ماهیت کمک‌های اقتصادی آمریکا | ۲۲۲

❁ هر چه صنعتی‌تر بهتر و تجاری‌تر | ۲۲۳

❁ کشاورزی مسموم و دام مسموم | ۲۲۶

❁ کشاورزی صنعتی و تخریب طبیعت | ۲۲۸

❁ کشاورزی ژنتیکی (ترا ریخته) | ۲۲۹

❁ کشاورزی ژنتیکی و مبارزه با گرسنگی | ۲۳۰

❁ بذره‌های ژنتیکی ابزار سودآوری | ۲۳۳

❁ خطرات محصول ژنتیکی | ۲۳۵

کشاورزی ارگانیک، پاسخی به بحران کشاورزی صنعتی | ۲۳۶

فصل چهارم: کشاورزی و دامداری در تمدن نوین اسلامی | ۲۴۱

تغییر نگاه | ۲۴۵

مدیریت آب | ۲۴۶

کشاورزی غیرشیمیایی | ۲۴۹

کشاورزی چندمحصولی | ۲۵۲

کتاب نامه | ۲۵۵

www.ketab.ir

مقدمه ناشر

کتاب حاضر از بیافتی دیگر و در افقی فراتر از چارچوب‌های کشاورزی مدرن به مسأله کشاورزی پرداخته است. باید دانست عمده بحث‌های رشته کشاورزی در دانش‌های امروز، محصور به بحث‌هایی چون اصلاح نباتات، آبیاری و زهکشی، بیماری‌ها، سم‌شناسی، تکنولوژی، حشره‌شناسی، شناسایی و مبارزه با علف‌های هرز، صنایع غذایی، علوم باغبانی، علوم خاک، علوم دامی، علوم و تکنولوژی بذر، مکانیزاسیون کشاورزی، مهندسی منابع آب می‌باشد. اما متأسفانه مباحث مهمی در مورد این رشته وجود دارد که از نگاه اندیشمندان مغفول مانده است. مباحثی چون تاریخ کشاورزی، مسائل حاکم بر نظامات علمی کشاورزی، بررسی تطبیقی ساختارهای مختلف کشاورزی، فرهنگ حاکم بر کشاورزی و تکنولوژی کشاورزی، مناسبات سیاست و کشاورزی.

پرداختن به این مباحث در حوزه علوم انسانی و جامعه‌شناسی کشاورزی است؛ پرداختن به مباحث کشاورزی از حیث علوم انسانی وظیفه‌ای است که پژوهشگران علوم انسانی اسلامی باید به آن بپردازند.

مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق (ع) در راستای تحقق شعار خود مبنی بر «علوم انسانی اسلامی، از اندیشه تا زندگی» بر خود وظیفه دانسته که این نقاط ضعف در خصوص نقاط تاریک و کمتر توجه شده هر علم را مورد التفات قرار داده و در جهت پیشرفت علوم امروز در ایران اسلامی تلاش نماید.

کتاب «کشاورزی ما» حاصل تلاش موشکافانه‌ای است که پژوهشگر گرامی جناب آقای امیرحسین شهگلی، متفکر و متخصص در امور علوم سنتی اسلامی، در همین راستا به رشته تحریر درآورده است؛ وی کوشش نموده تا مطالبی را بگوید که دیگران در امور مربوط به کشاورزی متعرض آن‌ها نشده‌اند. کتاب حاضر چهار فصل دارد و در سه فصل اول آن بحثی در مورد بحران‌های کشاورزی در کشور ما، مبانی کشاورزی جدید و کشاورزی سنتی ایرانی شده است. فصل چهارم نیز به تصریح خود نگارنده طرح بحثی در کشاورزی آینده انقلاب اسلامی است که باید بیشتر در آن اندیشید و تأمل کرد که انقلاب اسلامی چه نشان داده است که افق آینده تاریخ، روشن است و نابودی حرث و سمری در برابر شمارگر آن را آغاز کرده است روزی به پایان خواهد رسید و در آن روز زمان دیگری آغاز خواهد شد این شاء الله.

در پایان ضمن تشکر از پژوهشگر ارجمند جناب آقای شهگلی، لازم است از هم‌سنگران معارف علمی مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق (ع) تقدیر و تشکر نماییم.

وما توفیقی الا بالله العلی العظیم

مرکز تحقیقات بسیج

استاد آگاه امام صادق (ع)

مقدمه ویراستار

زیر سبز فلک دیدم و داس مه نویدم از کشته خویش آمد و هنگام درو گفتم
ای بخت، متیدی خورشید دمید گفت با این همه از سابقه نومید مشو
هنگامی که کتاب ویراست متنش را از من نمود در نوعی سردرگمی
و شک بین پذیرش یا عدم پذیرش ماندم. از سویی به دلیل رشته تخصصی
خود یعنی تاریخ تصور می کردم بحث کتاب ارتباط چندانی با مطالعاتم ندارد
و از سویی دیگر به دلیل آشنایی ده سال با مؤلف می دانستم وی بدون تفکر و
اندیشه قبلی درخواست ویرایش نسبت به من ارائه نکرده است. پس چاره کار
را در این دیدم که ابتدا چند صفحه ای را ویرایش نموده و بعد تصمیم نهایی را
بگیرم؛ همین گونه هم شد. زمانی که به ویرایش صفحات ابتدایی کتاب مشغول
شدم؛ میل و شوق عجیبی در وجودم غلبه یافت. زیرا بسیاری از دغدغه ها و
حرف هایی را که در دیگر کتاب ها نیافته بودم در این کتاب مشاهده کردم. پس
بی درنگ از مؤلف درخواست نمودم علاوه بر ویرایش نگارشی، تصحیح عام
کتاب را هم به من واگذارد و قریب چهل روز به طور مداوم درگیر این کار بودم.
باید دانست کشاورزی و دامداری مانند دیگر پدیده های مرتبط با انسان
لاجرم تاریخی دارند. بسیاری از اشخاص نیز در کتاب های خود به تاریخ این دو
مقوله پرداخته اند و فقط کافی است نامی از این دو واژه در سیستم جستجوی
کتابخانه ها درج شود تا ده ها و حتی صدها کتاب و مقاله در برابر دیدگان قرار
گیرد. اما متأسفانه در این کتاب ها کشاورزی و دامداری مانند دیگر پدیده های
مدرن به شکلی تشریح شده اند که انگار نقطه تعالی و ترقی آن ها مربوط به

این عصر می باشد و به خواننده القا می گردد که پیشینیان چیزی جز خرافات و صدفه در مورد آن ها نمی دانستند و این دو مقوله تنها در طی دوران جدید به اصطلاح علمی شده اند مانند دیگر علمی شده هایی چون فلسفه، پزشکی، تاریخ و حتی دین.

از این بدتر نویسندگان تاریخ کشاورزی و دامداری، در دوره کنونی مانند دیگر مورخان عصر مدرن، در نگاه به این دو پدیده ادعای گزاف و دور از حقیقت دم تعصب و قضاوت عادلانه دارند. در نگاه آن ها تاریخ کشاورزی و دامداری به دیگر پدیده های تاریخی فقط باید نقل گردند و لازم نیست شخص، گروه، حامی مورد مدح و ذم واقع شوند. در واقع مورخان مدرن، کشاورزی و دامداری را به عنوان دو پدیده مهم با رویکردی مجزا از امیال و مقاصد انسان ها جلوه می دهند و همین جاست که بسیاری از خوانندگان کتاب های آن ها حتی در نگاه به زمین های زراپیشان هم سکولار و لیبرال می شوند. در حالی که حقیقت چیز دیگری است. این سخنان فقط سرپوشی می باشد که جریان تاریخ نگاری غرب و تفکر مبه روشن فکری غرب زده بر سر ما گذاشته تا نبینیم آنچه باید ببینیم!!!

در طول زندگی خود تا به حال در کتاب ندیده ام که ناله ها و فریادهای طبقه ستم دیده کشاورز و دامدار از میان صفحات کتاب عدل به سوی جسم و جانم رسد. در کتابی ندیده ام که داستان زندگی اجزا آن به راز هر سیاه نمایی نمایش داده شوند و آن ها گروهی ساده لوح و خرافاتی محسوب نگردند. در کتابی ندیده ام که از ویرانی کشاورزی و دامداری کشورم به دست حبان مجسمه آزادی و یانکی های تازه به دوران رسیده سخن گفته شود. در کتابی ندیده ام که از دردهایی سخن گوید که بی تدبیری هایمان به سرمان آورده و بر کالاهای لوکس غربی که به بهای نفتمان تمام می شود بتازد. آری در کتابی ندیده ام که از دردهایمان در این رابطه سخن بگوید.

به عنوان نخستین خواننده کتاب حاضر به دور از هرگونه تعارف تصنعی که نه من اهل آنم و نه نویسنده، می‌توانم بگویم این کتاب از دردی سخن می‌گوید که نقطه وحدت همه ماست. دردی که هر روز و شام در هوا، تغذیه، معاشرت و حتی تفکر همراهمان است و آن را نمی‌بینیم. از همه این‌ها بدتر تبلیغات گسده عصر مدرن موجب شده که این درد را نوعی نعمت تلقی کرده و همواره شکر از آن باشیم.

در کتاب حاضر چهار بحث مطرح شده است. این بحث‌ها هرچند کوتاه است ولی شایسته است و نویسنده تا توانسته از اصول سخن گفته نه فروغ. بحث نخستین است که پیشینیان ما در کشاورزی و دامداری چگونه عمل می‌کرده و در سطح خشکی چون ایران از چه طریقی قوت خود را تأمین می‌نمودند. در این بحث گفتنی می‌شود که در کشاورزی ایرانی آنچه حرف اول و آخر را می‌زد فرهنگی بود که با وجود زمان عجین گشته بود و این فرهنگ حتی خود را در برخورد با درختان و حیرات نیز نشان داد. در سبک کشاورزی سنتی ایرانی هیچ موجودی نبود که اُرس و خرامی نداشته باشد و انسان‌ها وظیفه احترام به طبیعت را داشتند و نه بالعکس. می‌توانم بگویم مؤلف در این بحث نکاتی را بیان کرده که هر خواننده‌ای را به ادب الهی دارد و بر قدرت فکری پدراناش آفرین می‌گوید.

بحث دوم در این است که کشاورزی ما اکنون چگونه است. تاریخ سیر تاریخی دگرگون شدن سیستم سنتی کشاورزی ایرانی با سیستم کشاورزی حال حاضر را به طور دقیق بررسی می‌کند و پرده از حقایقی برمی‌دارد که به نام اصلاحات ارضی بر سرمان آمد و اقتصادمان را مبدل به اقتصادی بیمار که تنها مسکن‌های غربی برای مدتی کوتاه آرامش می‌کند. در این بحث عمده سخن نویسنده تاریخی است و برخلاف بحث قبل از کشاورزی تخصصی سخن نمی‌رود. اما امتیازش این است که مانند کتب دیگر نگاهی صرفاً روایت گونه ندارد و هرکجا که لازم باشد بر مسببان این وضعیت ننگین می‌تازد و بذل نگاه ضد استعماری را در دل خواننده با نهایت تلاش می‌کارد.

بحث سوم تبیین کشاورزی غربی (به عنوان یکی از نهادهایی که در کشور ما از غرب به یادگار مانده است) می باشد که نویسنده با نگاهی انتقادی به وصف آن می پردازد.

اما بحث چهارم، که شاید مهم ترین و البته مبهم ترین بحث کتاب باشد مربوط به وضعیت آینده ما و تمدن اسلامی است. مهم بودنش بدان دلیل است که باید راهکارهایی یافت تا از شربی تدبیری های گذشته و حالمان رهایی یابیم و مبهم بودنش نیز از این روست که هنوز افق درستی در عصر مدرن در پیشرفت وجود ندارد زیرا باید طرحی نو در این عصر ریخت و طبیعتاً این طرحی گز واضح نخواهد بود. مؤلف در بحث خود در مورد آینده تمدن اسلامی، به دلیل نکات گفته شده زبانی محتاط گونه دارد و برخلاف دو بحث پیشین دست به عصا گام برمی دارد. اما در عین حال پنجره ای را به روی خواننده می گشاید که در مورد آینده خود و امت اسلامی تفکر نماید.

آخرین نکته ای که باید اشاره کنی این است که امکان دارد برخی از نوشته های این کتاب به مذاق عده ای خوش نیاید و حتی نگارش چنین کتابی بیهوده انگاشته شود. نمی توانم بگویم این امر، نقطه ضعف یا نقطه قوت کتاب می باشد. زیرا در دایره علم و بحث، هیچ علم همواره مجادلات و درگیری وجود داشته و دارد. به همین دلیل هم خوانندگان و منتقدین را به خواندن کتاب حاضر دعوت می کنم و قضاوت را در ردد و بحث گفته شده بدان ها وامی گذارم.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

علیرضا بهرامی

زمستان ۹۶

مقدمه مؤلف

کتابی که پیش روی شماست ادامه مجموعه کتاب‌هایی است که به صورت گروهی توسط انتشارات امیرکبیر در شش جلد در سال ۱۳۹۲ به چاپ رسیده و با عنوان «زندگی بهین سبک» در مباحثی چون جنگ، شهرسازی، معماری، طب، بازی و تفریح، لایف استایل به زیور طبع آراسته شده است. کتب مذکور در چهار فصل به بررسی وضع سبک زندگی در عرصه‌های مختلف با نگاه تمدنی و فرهنگی و روایت بحران‌ها را می‌پردازد. پس از نگارش مجموعه کتب ذکر شده، دغدغه گسترش این نگاه به دیگر عرصه‌های زندگی امروز مانند ورزش، تحصیل، کشاورزی، مرگ و پوشش را در کشیده شد اما به دلایل مختلف این روند متوقف گشت.

اما برای من این علاقه باقی ماند و به دلیل آنکه در حوزه‌های طبیعت و کشاورزی و دامداری دغدغه‌مند بودم و مطالعاتی در علوم حکمی داشتیم سعی کردم بحث کشاورزی و دامداری را با نگاهی نزدیک به همان کتاب با به نگارش درآورم.

❶ مسئله کشاورزی ما چیست؟

شاید کتاب «تلخ‌ترین نوشته من» از آقای حیدر رحیم‌پور ازغدی گوشه‌ای از وضع بغرنج ما در کشاورزی را به تصویر کشیده باشد؛ این کتاب به عنوان درد دل‌های یک کشاورز که خود مشکلات را لمس کرده است می‌تواند مسائل کشاورزی ما را از زبان یک کشاورزی به تصویر بکشد. همه می‌دانیم که بحران آب، یکی از چالش‌های ما در بخش کشاورزی است و به علت کمبود آب،

همواره دولت در سرمایه‌گذاری در بخش اقلام اساسی کشاورزی و دامی مانند گندم و گوشت دچار مشکل است. لبنیات و محصولات کشاورزی ماصنعتی و شیمیایی شده‌اند و به انواع آفت‌کش‌ها و سموم و مواد افزودنی آلوده هستند. چاه‌های عمیق به یکی از مسائل اساسی وزارت نیرو و کشاورزی تبدیل شده است. در شهرهای بزرگ آب آشامیدنی سالم نیست. کارشناسان از بحران سازی سدها سخن می‌گویند. تولید کشاورزی عرصه خوبی برای سرمایه‌گذاری نیست و کشاورزان از نوسان بازار در هراسند. واردات گندم به یکی از مسائل استراتژیک ما تبدیل شده است، درآمد محصولات کشاورزی و دامی در روستاها، سرانه‌های زندگی آن‌ها همخوانی ندارد و همین مشکل روستائیان را به مهاجرت به شهر واداشته است و...

فکر می‌کنم تمام خوانندگان این کتاب به اهمیت مسائل ذکر شده آشنا باشند و با نویسنده در این باره ای مشترک داشته باشند. این کتاب روایت بررسی همین دغدغه‌هاست و سعی می‌کند دید افق دیگری را در کشاورزی و دامداری ترسیم نماید.

فصل اول شرح حال پریشانی ادر کشاورزی، و دامداری و وضعیت بفرنج آن و مروری بر تاریخچه کشاورزی و دامداری در ایران حاضر است؛ در این فصل برخی مقاطع حساس تاریخی مانند اصلاحات رضوی، دوران پهلوی دوم به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

باید دانست کشاورزی که و امدا ر آنیم حاصل تلاقی فرهنگ و تمدن ایرانی و غربی است. فرهنگ و تمدن ایرانی ریشه در دین و بوم این مملکت دارد یعنی علاوه بر اینکه نوعاً مبتنی بر آموزه‌های دینی است بومی هم شد. و با آب و هوا و اقلیم این مرزوبوم سازگاری داشته است؛ اما متأسفانه جامعه امروز چیز زیادی در مورد آن نمی‌داند زیرا صد سال است که این فرهنگ به محاق رفته و حتی نسلی هم از آن دوران باقی نمانده است. اما کشاورزی غربی حاصل تأثیرپذیری صدساله ما از غرب است که با پدیده‌هایی چون کشاورزی تک‌محصولی،

حذف ارباب رعیتی، مکانیزاسیون، کود و سم شیمیایی در کشور ما مستقر شده است. برای شناخت وضع کشاورزی فعلی مان و ترسیم الگوی مطلوب در آن نیاز به شناخت هر دو این سبک کشاورزی داریم و پرداختن به یکی بدون شناخت دیگری ما را از تحلیل و شناخت حقیقی وضعیتمان باز می‌دارد. با این ضرورت فصل ۲ به مباحث کشاورزی و دامداری در تمدن اسلامی و فصل ۳ کشاورزی و دامداری به سبک غربی نگارش یافته است. در فصل دوم سعی شده است که اصول و مبانی کشاورزی حکیمانه را براساس روایات و کتب فلاحی دو تمدن اسلامی و تاریخ شفاهی و مکتوب کشاورزی و دامداری ارائه گردد و تأثیر آن‌ها را در تدریس و تعامل با طبیعت و حیوانات و خلق نهادهای تمدنی توضیح داده شود. در این فصل بدنبال بسط این ایده خواهیم بود که تفکر حکیمانه و جامع در کشاورزی و دامداری چگونه به خلق نهادهای تمدنی و سبک خاصی از تفکر می‌انجامد.

در فصل سوم نیز با آوردن برخی از تمدن‌های غربی تأثیر آن را در کشاورزی و دامداری بسط خواهیم داد؛ در این فصل ما به شناخت کشاورزی غربی و نوع تعامل آن با زمین و حیوانات و ماهیت نظام استعمار در کشاورزی به تصویر کشیده شده است.

فصل چهارم با عنوان «چه کنیم» به ارائه افق‌ها و الگوهای مطلوب بر اساس رسالت انقلاب اسلامی می‌پردازد. این افق‌ها بر اساس فصل دوم به عنوان الگوی مطلوب و فصل سه به عنوان الگوی نامطلوب طراحی شده است. یکی از رسالت‌های انقلاب اسلامی باز کردن فصل نوینی در عرصه تمدن پیش‌رو بشر است و این فصل نوین باید در همه عرصه‌ها از جمله کشاورزی به عنوان یکی از عرصه‌های مهم تمدنی تبیین شود. هر چند نگارنده مدعی است ارائه راهکاری که به اجرا بینجامد کار دشواری است زیرا تغییر در راستای الگوی مطلوب به تغییر در دیگر عرصه‌ها و خلق عالم و آدم دیگری می‌انجامد. اما حداقل فایده بررسی این راهکار و نشان دادن افق‌های آن، این است که به ما

گوشزد می‌کند که جهانی که در آن قرار داریم دارای یک کلیت است که این کلیت متفاوت از کلیتی فرهنگ و تمدن اسلامی ما در کشاورزی و دامداری است و تا این مطلب فهم نشود هر کاری انجام شود بازی در پازل کشاورزی غربی و بسط بیشتر آن است.

اگر بنا بر دادن راهکارهای عینی و صریح و بخشنامه‌ای در حل مشکلات کشاورزی و دامداری باشد که این راهکارها مرتباً در دستور کار مدیران و مسئولین قرار دارد و البته راه به جایی نمی‌برد. هدف در فصل چهارم تغییر دادن افق، ارتباطات و رسیدن به این افق‌هاست؛ هدف تغییر دید و نگاه انسان‌ها را سامان می‌دهد. چیزی است که در فصل دو فراگرفته‌ایم به امید آنکه این تغییر دید به تغییر در الم و سبک کشاورزی و دامداری بینجامد.

در پایان از اساتید، پژوهشگران محترم آقایان عطاءالله بیگدلی، محمدهادی محمودی، محمد شایان، مجتبی حسینی و کمیل شعبی که ایده‌های کتاب با نظرات ایشان بازنویس و ترسیمی شد، در دانه می‌نمایم.

هم‌چنین از آقای علیرضا پیرامی که به نحوی مطلوب و دلسوزانه امرویرایش نگارشی و علمی این کتاب را به عهده گرفتند کمال سپاس را دارم.

سلام بلیک و رحمت الله و برکاته

میر سید شهگلی

روردین ۱۳۹۰